

Sygn. akt III S 2/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Romana Mrotek

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 r. na posiedzeniu niejawnym

skargi A. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy prowadzonej przed Sądem Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o sygnaturze akt VI U 563/14 z odwołania A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 28.05.2014r. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim pod sygnaturą akt VI U 563/14 nastąpiła przewlekłość postępowania w okresie od 3 listopada 2014 r. do 18 maja 2015r., przez co naruszono prawo ubezpieczonego do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,
2. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim na rzecz A. S. kwotę 2.000 (dwóch tysięcy) złotych,
3. oddalić skargę w pozostałej części.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III S 2/15

UZASADNIENIE

Skarżący A. S. w piśmie z dnia 3 kwietnia 2015r. wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o sygnaturze akt VI U 563/14 z odwołania ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 maja 2015 r. odmawiającej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że od listopada 2014r. Sąd pierwszej instancji w sprawie nie podejmuje żadnych czynności procesowych i stan tej bezczynności trwa od chwili braku reakcji na jego pismo procesowe z dnia 31 października 2014r. zawierające zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego chirurga. Skarżący podniósł, że wkrótce

utraci prawo do zasiłku dla bezrobotnych, które jest dla niego jedynym źródłem utrzymania, tak, jak wcześniej pobierane świadczenie rentowe.

W związku z przedstawionym żądaniem stwierdzenia przewlekłości postępowania i jego uzasadnieniem, skarżący wniósł o przyznanie na jego rzecz zadośćuczynienia w wysokości, 10.000 zł, które ma stanowić rekompensatę jego negatywnych doznań związanych z bezczynnością Sądu, naruszeniem konstytucyjnego uprawnienia strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a także narażeniem na utratę źródła utrzymania, jakim dotychczas była obecnie dochodzona przed Sądem renta z tytułu niezdolności do pracy.

Prezes Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie w całości oraz podniósł, że w dniach

29 października 2014r. i 3 listopada 2014r. wpłynęły do Sądu pisma procesowe obu stron (organu rentowego i ubezpieczonego), które już w dniu 13 listopada 2014r. zostały rozesłane do stron. Nadto, wskazał, że sprawa oczekuje w kolejce

na wyznaczenie terminu badania przez biegłego sądowego z zakresu ortopedii. Prezes Sądu wyjaśnił, że z Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń współpracuje tylko jeden biegły ortopeda, który wydaje po 5 opinii miesięcznie i z tej przyczyny kolejka spraw oczekujących na wydanie opinii jest bardzo długa i tak w maju 2015r.,

są wyznaczane terminy badań dla spraw, w których postanowienia dowodowe wydawano w maju 2014r.

Na podstawie akt sprawy o sygnaturze aktualnie: VI U 563/14 – Sądu Okręgowego w Szczecinie, Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

W dniu 8.07.2014r. wpłynęło do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim odwołanie ubezpieczonego A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 28.05.2014r. odmawiającej przyznania ponownie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, na dalszy okres, po dniu 31.05.2014r. Wraz z odwołaniem organ rentowy złożył odpowiedź

na odwołanie, wnosząc o jego oddalenie, oraz dołączył akta rentowe i akta medyczne.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 10 lipca 2014r. postanowił dopuścić dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy o specjalnościach z zakresu ortopedii i chirurgii (naczyniowej), na okoliczności stanu zdrowia skarżącego i jego wpływu na zdolność do pracy, po 31.05.2014r., (szczegółowy zapis w tezie dowodowej pkt I ppkt 1 i 4), wskazując m.in. w pkt III tego postanowienia, że dowód ten zostanie przeprowadzony w drodze pomocy prawnej przed Sądem Okręgowym w Poznaniu (k.5 akt).

W dniu 25.08.2014r. doręczono Sądowi Okręgowemu w Poznaniu akta sprawy wraz z odezwą o udzielenie pomocy prawnej i postanowieniem. Jeszcze tego samego dnia Przewodniczący VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Okręgowego w Poznaniu wydał zarządzenie w przedmiocie zarejestrowania sprawy do stosownego repertorium i skierowania sprawy do sekcji lekarskiej, celem wydania opinii (k.13).

W dniu 27.08.2014r. ustalono w Sądzie, że biegli sądowi z zakresu ortopedii są tak bardzo obciążeni, że nie przyjmują już spraw. W porozumieniu z Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim zdecydowano, że w sprawie zostanie wydana opinia tylko przez jednego biegłego, tj. z zakresu chirurgii (notatka urzędowa z k. 14). Wyznaczono do wydania opinii biegłego sądowego o specjalizacji z zakresu chirurgii Z. F. (k. 14). Następnie pismem z dnia 28 sierpnia 2014r. wezwano ubezpieczonego na badanie lekarskie na dzień 18 września 2014r. Po stawieniu się ubezpieczonego na wyznaczony termin oraz jego przebadaniu, biegły sądowy Z. F. wydał opinię i przesłał ją do Sądu Okręgowego w Poznaniu. Zarządzeniem z dnia 06 października 2014r. Sąd Okręgowy w Poznaniu po wykonaniu odezwy przesłał całość akt sprawy do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim (k. 21, 22 akt).

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 15 października 2014r. przyznał biegłemu wynagrodzenie za wydaną opinię, zgodnie

z doręczonym przez biegłego rachunkiem. Odpis tego postanowienia doręczono stronom. Następnie, po otrzymaniu pism procesowych od obu stron, organu rentowego – w dniu 30 października 2014r., ubezpieczonego – w dniu 3 listopada 2014r. (k.35 akt) odnoszących się do treści opinii biegłego sądowego, odpisy tych pism doręczono wzajemnie stronom, co nastąpiło dnia 17 listopada 2014r. (awiza na k. 45, 46). Zarządzeniem z dnia 5 listopada 2014r. Przewodniczący składu zarządził również, aby akta „skierować do biegłego ortopedy zgodnie z postanowieniem z 10.07.214” – w aktach nie ma adnotacji o wykonaniu tego zarządzenia (k. 35).

W sprawie nie podjęto dalszych czynności procesowych, w tym dowodowych.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga ubezpieczonego okazała się zasadna.

Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) uwzględnienie skargi możliwe jest jedynie wówczas, jeżeli postępowanie trwa dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Ocenę w tym zakresie opiera się na badaniu terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez sąd, z uwzględnieniem charakteru sprawy, stopnia faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenia dla stron oraz zachowania się samych stron procesu. Przepisy powołanej ustawy są bowiem wyrazem konkretyzacji norm konstytucyjnych stanowiących, że po pierwsze, „każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd” (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), po drugie, że „każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej” (art. 77 ust. 1 Konstytucji RP) i wreszcie po trzecie, że „ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw” (art. 77 ust. 2 Konstytucji RP). Mając na względzie istotę i funkcje skargi na przewlekłość stwierdzić należy, iż jej celem jest zlikwidowanie opieszałości Sądu przed którym sprawa zawisła, poprzez wymuszenie należytej sprawności sądu i nadanie sprawie odpowiedniego biegu. Każda sprawa winna być rozpoznana w rozsądnym terminie. Wniesienie skargi na przewlekłość postępowania ma służyć dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie. Natomiast celem postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania nie jest stwierdzenie faktu przewlekłości i ewentualne zasądzenie w związku z tym odpowiedniego odszkodowania, gdyż skarga ma stanowić doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Pośrednio potwierdza to wynikający z art. 5 ust. 1 ustawy wymóg wniesienia skargi na przewlekłość w toku postępowania w sprawie. Sąd Apelacyjny wskazuje, że nie każda zwłoka w toku postępowania prowadzi do stwierdzenia jego przewlekłości, a tylko nieuzasadniona i stanowiąca nadmierne odstępstwo od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania określonych prac i procedur (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 kwietnia 2013 r., sygn. akt III S 4/13, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 1 kwietnia 2014r., sygn. akt III S 3/14, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 maja 2014r., sygn. akt III S 5/14). W ocenie Sądu Apelacyjnego, w badanej sprawie, po okresie sprawnego procedowania, od dnia 3 listopada 2014r. wystąpił stan nieuzasadnionej zwłoki, polegający na tym, że do chwili obecnej, nie podjęto w sprawie żadnej efektywnej decyzji procesowej mającej za celu merytoryczne rozpoznanie przez Sąd Okręgowy sprawy (za takie działania nie można uznać czynności sekretariatu wydziału Sądu o charakterze technicznym polegające na zapewnieniu wymiany między stronami pism procesowych, czy doręczenie odpisu postanowienia z dnia 15 października 2014r. – k.25, bez dalszych czynności orzeczniczych). Dotychczas nie została wydana druga, niezbędna w sprawie decyzja co do opinii biegłego sądowego lekarza o specjalności z zakresu ortopedii, zgodnie z postanowieniem z dnia 10 lipca 2014r. W sprawie doszło do stanu bezczynności postępowania dowodowego, mimo, że nie było przeszkód do podjęcia przez Sąd Okręgowy dalszych decyzji, w tym co do zmodyfikowania wskazanego postanowienia dowodowego w zakresie punktu III, w którym orzeczono, że w drodze pomocy prawnej z odezwy opinię mają wydać biegli sądowi wyznaczeni z listy prowadzonej przez Prezesa Sądu Okręgowego w Poznaniu. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim na początku listopada 2014r., kiedy zostały mu zwrócone z P. akta sprawy i następnie wykonano zarządzenie o wymianie pism procesowych, mógł zdecydować co do dalszego toku postępowania, posiadając wiedząc o tym, że

nie było możliwe wykonanie odezwy w całości, tj. co do opinii biegłego ortopedy, a z drugiej strony, wiedząc o tym, że nie uległa poprawie sytuacja z jedynym biegłym sądowym ortopedą przy Sądzie Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim. Sąd orzekający winien był wówczas – w ramach zmiany wskazanego postanowienia - wskazać innego biegłego sądowego ortopedy, czy to wskutek wyników własnych poszukiwań biegłego sądowego o specjalizacji z zakresu ortopedii, mającego doświadczenie i niezbędną wiedzę z zakresu orzecznictwa rentowego, czy w ramach ponownego skorzystania z instytucji odezwy do innego Sądu Okręgowego o udzielenie pomocy prawnej w zakresie przebadania ubezpieczonego i wydania niezbędnej opinii. Sąd winien był więc podjąć efektywne starania zmierzające do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, bez zwłoki, zwłaszcza, że z treści odpowiedzi Prezesa Sądu Okręgowego na skargę ubezpieczonego jednoznacznie wynika, że problem z wyznaczeniem terminu badania przez jedynego biegłego sądowego ortopedy nie jest nowy, tylko ustawicznie powtarza się od co najmniej roku. Z treści odpowiedzi Prezesa Sądu Okręgowego wynika również, że Sąd Okręgowy nie miał i nadal nie ma zapewnionej pomocy choćby drugiego biegłego sądowego lekarza o specjalności z zakresu ortopedii, co oznacza, że nie jest zabezpieczony na wypadek zdarzeń losowych i innych przeszkód, uniemożliwiających już dziś obciążonemu biegłemu ortopedzie, wydanie opinii w badanej sprawie. Niczym nie usprawiedliwione jest więc dalsze zwlekanie w rozpoznaniu sprawy.

Należy zwrócić uwagę, że sprawa nie należy do skomplikowanych ani w zakresie poczynienia niezbędnych ustaleń faktycznych, jak i oceny prawnej.

Nie wchodzi w rachubę wielowątkowość, zawilość materii, w tym dowodowa, czy taki stopień złożoności zagadnień natury prawnej, że każdy z osobna, czy łącznie, rzutowałyby na dalszy niezbędny czas do zapoznania się ze sprawą i podjęcia określonych czynności procesowych. W sprawie wymagane jest jedynie sprawne doprowadzenie do wyznaczenia konkretnego biegłego sądowego, zgodnie z wydanym postanowieniem dowodowym z dnia 15 lipca 2014r., po jego modyfikacji (k. 5 akt).

Sąd Apelacyjny zauważa, że są znane od dawna problemy wynikające z braku dostatecznej liczby biegłych sądowych lekarzy różnych specjalności, mających niezbędne doświadczenie orzecznicze z zakresu spraw rentowych, jako, że biegli nadmiernie obciążani obowiązkami, nie mają zarazem możliwości wydawania większej ilości opinii z reguły dość też czasochłonnych (na których konieczne jest zapoznanie się z aktami sądowymi, aktami medycznymi i rentowymi, aktualnymi wynikami badań specjalistycznych, itd., zebranie wywiadu, badanie przedmiotowe, weryfikacja wyników i postawienie diagnozy, w końcu sporządzenie na piśmie opinii ze sformułowaniem wymaganych rozpoznania schorzeń i uzasadnieniem wniosków końcowych). Niemniej, trudności na tej płaszczyźnie winni być przewyżczone, tak jak jest to możliwe, gdyż strony procesowe nie odpowiadają za niewłaściwą organizację pracy sądów, a za taką należy uznać niedostateczną liczbę biegłych i wynikające stąd roczne, czy dłuższe opóźnienia w wydaniu opinii. Dopóki zatem problem nie zostanie usunięty systemowo, dopóty wielomiesięczne przerwy z powodu braków kadrowych wśród biegłych, nie mogą stanowić dostatecznie uzasadnionego usprawiedliwienia beczynności w toku postępowania. Choć za właściwą organizację sądów powszechnych odpowiada Minister Sprawiedliwości, to jednak również podlegający mu w zakresie nadzoru Prezesi Sądów, mają wiedzę na temat bieżących bolączek i problemów na obszarze właściwości własnego okręgu mogą i nawet powinni czynić starania w poszukaniu środków i rozwiązań zaradczych, niezależnie od stałego sygnalizowania tego problemu Ministrowi Sprawiedliwości, zwłaszcza, że większość zaniechań w tym zakresie spada wprost na sądy powszechne. Co istotne, za tak wykonywane czynności z zakresu nadzoru administracyjnego, również nie odpowiada ubezpieczony i nie można na niego przenosić konsekwencji trwającego stanu rzeczy. Należy podkreślić, że strony nie odpowiadają za organizację pracy sądów, z drugiej strony, stwierdzona beczynność w postępowaniu dowodowym nie powstała z winy leżącej po stronie którejkolwiek ze stron procesu, w szczególności skarżącego.

Z wyżej przytoczonych przyczyn, mając na względzie zaistniałą przewlekłość postępowania w okresie od 3 listopada 2015r. do dnia złożenia skargi, Sąd Apelacyjny uznał zarzuty skargi za zasadne i stwierdził, że w toku postępowania sądowego przed Sądem Okręgowym doszło do naruszenia prawa ubezpieczonego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Sąd Apelacyjny ocenił, że odpowiednie jest w sprawie przyznanie A. S. kwoty 2.000 zł., stanowiącej kwotę adekwatną do okresu zaitniałej przewlekłości. Skarżący nie wskazywał powstania po jego stronie straty (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2009 r., sygn. WSP 4/09, opubl. w OSNKW

2010/1/3, Prok.i Pr.-wkł. 2010/4/13, Biul.SN 2009/12/28, LEX nr 533587). Tak przyznane odszkodowanie stanowić będzie dostateczną rekompensatę za naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki; w pozostałym zakresie żądanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 12 ust. 1 , ust. 2 i 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie praw strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004r., Nr 179 poz. 1843, ze zm.) orzekł jak na wstępie.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko